

Проблемам використання територій та просторового розвитку в аспекті тенденцій глобалізації, зростаючої територіальної конкуренції, раціонального освоєння територій присвячені численні дослідження вітчизняних та зарубіжних учених. Відображення загальнодержавного бачення актуальності цих проблем засвідчують численні концепції, стратегії, плани і програми соціально-економічного розвитку регіонів країни, що формують багаторівневу державну регіональну політику. Ключовим елементом цієї практики виступає планування територій: будь-які проекти і рішення щодо економічного, соціального, демографічного, екологічного розвитку територій завжди містять різноманітні матеріали землеустрою, функціонального зонування території, придатності території до тих чи інших видів землекористування тощо. Досвід розвинутих держав світу засвідчує обов'язкову наявність містобудівної документації на всіх рівнях регіонального управління, дотримання послідовності її розроблення, дотримання її планувальних рішень. Бачення території як найбільш потужного інтегрального регіонального ресурсу визначає необхідність географічного переосмислення складної міждисциплінарної категорії «планування територій», пошуку нових теоретичних, методологічних і методичних засад планування територій на різних рівнях організації життєдіяльності суспільства, в регіонах з різною стратегією соціально-економічного розвитку [3].

В Україні підготовка фахівців в сфері планування, організації і використання територій традиційно здійснювалася у закладах вищої освіти на архітектурних факультетах. Але планування територій сьогодні є одним з найефективніших способів раціональної територіальної організації суспільства в різних масштабах – від загальнодержавного до локального. Галузі і сфери застосування методів планування територій різноманітні і з кожним роком кількість їх збільшується. Саме тому розробка системи підготовки майбутніх магістрів з географії до планування територій є актуальним. Нині професійна підготовка магістрів географії до планування територій здійснюється в умовах гострого дефіциту теоретичних досліджень і навчально-методичних розробок.

Список використаних джерел

1. Смаль В. В. Західні географи про вищу географічну освіту: досвід для України. Український географічний журнал. 2013. № 2. С. 67–72.
2. Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 10 Природничі науки, спеціальність 106 Географія. Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 11.05.2021 р. № 519. <https://mon.gov.ua/>
3. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С. Планування територій : навч. посібник. Херсон : Грін Д. С., 2015. 268 с.

Олександр СВЕРТНЄВ

ПІДГОТОВКА ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДЛЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СПОРТИВНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах трансформації вищої освіти відбувається удосконалення системи педагогічної освіти для створення бази якісної підготовки педагогічних працівників для спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю.

Спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю є навчальними закладами системи загальної середньої освіти або вищими навчальними закладами – закладами фізичної культури і спорту, які забезпечують відбір та спортивну підготовку

найобдарованіших дітей та молоді, створюють умови для розвитку їхніх індивідуальних здібностей з метою досягнення високих спортивних результатів та поповнення національних збірних команд у поєднанні із здобуттям учнями та студентами відповідної освіти [2]. До закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю відносяться:

- спортивний ліцей – заклад спеціалізованої освіти, що забезпечує здобуття освіти спортивного профілю одночасно із здобуттям повної загальної середньої освіти на всіх або окремих її рівнях;
- професійний коледж (коледж) спортивного профілю – заклад спеціалізованої освіти спортивного профілю;
- фаховий коледж – заклад фахової передвищої освіти або структурний підрозділ закладу вищої освіти, іншої юридичної особи, що провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям фахової передвищої освіти, може провадити спортивну діяльність, забезпечувати поєднання теоретичного навчання з навчанням на робочих місцях.

Фаховий коледж також має право відповідно до ліцензії (ліцензій) забезпечувати здобуття профільної середньої освіти професійного та академічного спрямування, професійної (професійно-технічної) освіти та/або початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти та/або першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Фаховий коледж, який провадить освітню діяльність у системі фахової спеціалізованої передвищої освіти, має право відповідно до ліцензії (ліцензій) забезпечувати здобуття базової загальної середньої освіти, якщо наскрізна освітньо-професійна програма передбачає підготовку фахового молодшого бакалавра на основі початкової загальної середньої освіти; інші заклади спеціалізованої освіти, визначені законодавством [2].

Проведення комплексної реформи структури, змісту, організації та методики (технології) навчання в системі безперервного професійного та особистісного розвитку педагогічних працівників, вимагає збільшення в освітніх програмах питомої ваги практичної підготовки для майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Розроблення сучасної моделі педагогічної професії для спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю відбувається в контексті потреб суспільства, перспектив розвитку національної економіки та глобальних технологічних змін.

Відповідно до основних положень «Концепції розвитку педагогічної освіти» (далі Концепція) рівень освіченості педагогічної спільноти повинен неперервно зростати як за рахунок освітнього рівня молодих фахівців, так і за рахунок професійного та особистісного розвитку педагогічних працівників [1]. Головним завданням трансформації професійної освіти є забезпечення її випереджаючого розвитку. Тому усі здобувачі освіти мають отримати доступ до найсучасніших знань, які можуть бути опановані ними на відповідних освітніх рівнях, та освітніх методик (технологій), що потребує невідкладної належної підготовки майбутніх фахівців. Підготовка педагогічних працівників для спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю здійснюється за спеціальностями галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»: 014.11 Середня освіта (Фізична культура) та 017 Фізична культура і спорт.

Як зазначено у Концепції, завданням початкового рівня (короткого циклу) вищої педагогічної освіти для спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю є підготовка кваліфікованих педагогічних працівників для дошкільної освіти, початкової середньої освіти, базової середньої освіти (за предметною спеціальністю «Фізична культура»), які здатні вирішувати складні спеціалізовані задачі та деякі практичні проблеми навчання та виховання, що передбачає застосування положень і методів відповідних наук і характеризується певною невизначеністю умов, нести відповідальність за результати своєї діяльності та контролювати інших осіб у певних ситуаціях, цей рівень може виступати в якості проміжного ступеня освіти в підготовці педагогічних працівників для інших складників освіти. Початковий рівень (короткий цикл) вищої педагогічної освіти не може розглядатись як завершальний, а відповідним

педагогічним працівникам надається можливість професійного вдосконалення шляхом здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої педагогічної освіти [1].

Завданням першого (бакалаврського) рівня вищої педагогічної освіти є підготовка кваліфікованих педагогічних працівників для спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю, які здатні вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми навчання, виховання та розвитку, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Особливим завданням першого (бакалаврського) рівня вищої педагогічної освіти є підготовка педагогічних працівників для забезпечення потреб базової середньої освіти і професійної (професійно-технічної) освіти. Особи з першим (бакалаврським) рівнем вищої педагогічної освіти мають заохочуватись до здобуття другого (магістерського) рівня вищої педагогічної освіти, передусім у межах системи безперервного професійного розвитку з відривом або без відриву від професійної діяльності (зокрема, шляхом неформальної освіти та визнання результатів навчання в системі формальної освіти) [1].

На другому (магістерському) рівні вищої освіти відбувається підготовка висококваліфікованих педагогічних працівників для усіх складників освіти, у тому числі для спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю, які здатні розв'язувати складні задачі і проблеми навчання, виховання та розвитку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, характеризується невизначеністю умов і вимог. Вони мають бути здатними брати участь у створенні та впровадженні нових змісту освіти та методик (технологій) навчання, поєднувати власну педагогічну (науково-педагогічну, мистецько-педагогічну) діяльність на високому професійному рівні з поширенням кращої практики, експертною діяльністю та наставництвом на основі власного педагогічного досвіду. Особливим завданням другого (магістерського) рівня вищої педагогічної освіти є підготовка педагогічних працівників для забезпечення закладів (передусім, педагогічної, спеціалізованої) фахової передвищої, післядипломної та профільної середньої освіти академічного і професійного спрямування. Суттєві переваги при вступі на програми другого (магістерського) рівня вищої освіти повинні надаватись особам, які здобули практичний досвід педагогічної роботи в закладі освіти не менше двох років після отримання диплома бакалавра [1].

Отже, безперервний професійний розвиток та підвищення кваліфікації фахівців фізичної культури та спорту передбачає набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої освіти та практичного досвіду. Професійний розвиток працівників спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю може здійснюватися шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Здобуті у формальній освіті кваліфікації зараховуються як підвищення кваліфікації і не потребують окремого визнання чи підтвердження.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства Освіти І Науки України Про Затвердження Концепції Розвитку Педагогічної Освіти [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

2. Постанова Кабінету Міністрів України. Положення про заклад спеціалізованої освіти спортивного профілю із специфічними умовами навчання [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2061-99-%D0%BF#Text>.